CAHANGİR CAHANGİROV ADINA XOR KOLLEKTİVİNİN ÇAĞDAŞ FƏALİYYƏTİNƏ DAİR

HÜSEYNOVA İradə Davud qızı
AMK, dosent
Sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru
Ünvan: Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Ə.Ələkbərov, 7
E-mail: solmaz_1905@mail.ru
ORCID: 0000-0002-9866-7107

DOI: 10.62440/AMK2026-1.s.84-94

Xülasə: *Təqdim edilən məqalə Cahangir Cahangirov adına xor kollektivinin son dövrlərdəki fəaliyyətinə həsr olunub. Burada Üzeyir Hacıbəyli tərəfindən yaradılan xorun Cahangir Cahangirov və Ramiz Mustafayevin rəhbərliyi altında təşəkkül və inkişaf yolu haqqında qısa məlumatlar da əksini tapıb. 2023-cü ildə xormeyster, sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, Əməkdar müəllim, dosent Tərənə Yusifova xora bədii rəhbər vəzifəsinə təyin edildi. Onun rəhbərliyi ilə kollektiv Respublikamızın mədəni həyatında fəal iştirak edir, eyni zamanda xor musiqisinin geniş təbliği ilə məşğul olur. Məqalədə “Sənninlə dünyada bəxtiyaram mən” və “Sən güldən də gözəlsən” adlı son iki konsert proqramı haqqında mülahizə və fikirlər yer almışdır.*

Açar sözlər: *Azərbaycanda xor sənəti, Cahangir Cahangirov adına xor, xormeyster Tərənə Yusifova, konsert proqramları, xor repertuarı*

ON THE ACTIVITIES OF THE JAHANGIR JAHANGIROV CHOIR COLLECTIVE

HUSEYNOVA Irada Davud
PhD in Art Studies, Associate Professor

Abstract: *The presented article is devoted to the activities of the Jahangir Jahangirov Choir Collective. It provides brief information about the choir's founding and the stages of its development under the direction of Uzeyir Hajibeyli, Jahangir Jahangirov, and Ramiz Mustafayev. It provides a detailed overview of the collective's active participation in the cultural life of the Republic since 2023 under the leadership of Tarana Yusifova, as well as the effective work carried out to promote choral music. At the same time, extensive information is given about the two most recent solo concerts entitled “With You, I Am Fortunate in the World” and “You Are More Beautiful Than a Flower.”*

Keywords*: Choral art in Azerbaijan, the Jahangir Jahangirov Choir, choirmaster Tarana Yusifova, concert programs, choral repertoire*

О СОВРЕМЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ХОРОВОГО КОЛЛЕКТИВА ИМЕНИ ДЖАХАНГИРА ДЖАХАНГИРОВА

ГУСЕЙНОВА Ирада Давуд
Доктор философии по искусствоведению,
доцент кафедры «Истории и теории музыки» АНК

Аннотация: *Представленная статья посвящена деятельности хорового коллектива имени Джахангира Джахангирова. В статье содержится краткая информация о создании хора и этапах его развития под руководством Узеира Гаджибейли, Джахангира Джахангирова и Рамиза Мустафаева. В 2023 году хормейстер, Заслуженный учитель Азербайджана, доктор философии по искусствоведению, доцент Тарана Юсифова была назначена руководителем коллектива. Под её руководством хор стал более активно участвовать в современной культурной жизни Республики и пропагандировать хоровую музыку. В статье анализируются две последние концертные программы хора под заголовками «С тобой я счастлив в этом мире» и «Ты прекраснее цветка».*

Ключевые слова: *Хоровое искусство в Азербайджане, хор имени Джахангира Джахангирова, хормейстер Тарана Юсифова, концертные программы, хоровой репертуар*

Rəyçilər:
sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, professor Leyla Quliyeva;
sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Minaxanım Babayeva.

GİRİŞ: Azərbaycan xor musiqisi zəngin ənənələrə malikdir. Xor sənətinin inkişafında Cahangir Cahangirov adına xor kollektivinin fəaliyyətinin, xüsusilə son illərdə həyata keçirilən yeniliklərin və yaradıcılıq axtarışlarının elmi baxımdan araşdırılmasına ehtiyac duyulur. Kollektivin çağdaş dövrümüzdə inkişafının xüsusiyyətləri, repertuarında baş verən dəyişikliklər, konsert fəaliyyətinin genişlənməsi və yeni yaradıcılıq yanaşmalarının öyrənilməsi Azərbaycan xor musiqisindəki problemlərin tədqiqi baxımından aktualdır və mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Milli musiqi irsinin qorunması və təbliği baxımından xor kollektivlərinin rolunun artması mövzunun aktuallığını təmin edir. Cahangir Cahangirov adına xor kollektivinin sənətşünaslıq doktoru Təranə Yusifovanın rəhbərliyi altında son illərdəki fəaliyyətinin əsas cəhətləri və həyata keçirilən layihələr ilk dəfədir ki, təhlil predmetinə çevrilir.

Azərbaycanda professional xor kollektivlərinin yaranması və inkişafının ilkin mərhələləri

Azərbaycan musiqi sənətinin inkişafında, xüsusilə də gənc nəslin musiqi mədəniyyətinin formalaşması və mənəvi zənginliyinin artırılması baxımından xor musiqisinin rolu danılmazdır. Xor musiqisi Azərbaycan musiqi mədəniyyə-

tində uzun və mürəkkəb inkişaf yolu keçmiş, müxtəlif tarixi mərhələlərin təsiri altında formalaşmış və əsasən xalq musiqisinin zəngin ənənələrinə söykənərək inkişaf etmişdir. Azərbaycanda professional xor sənətinin əsasını qoyan dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəyli olmuşdur. O, xor əsərlərini əsasən mühüm tarixi hadisələr, eləcə də görkəmli şair və mütəfəkkirlərin yubileyləri münasibətilə bəstələmişdir. “Firdovsi”, “Nizami”, “Ölməz sənətkar”, “Vətən və cəbhə”, “Stalinə salam” kimi kantatalar həmin dövrün səciyyəvi nümunələrindəndir və “*məzmun dairəsinə görə əsasən kütləvi mahnılara yaxındır*” (Bayramova, 2010: 17). Bu ənənə sonralar Qara Qarayev, Cahangir Cahangirov, Ramiz Mustafayev, Aqşin Əlizadə və başqa bəstəkarların yaradıcılığında uğurla davam etdirilmişdir.

Ü.Hacıbəyli xor musiqisinin yalnız yaradılmasına deyil, həm də onun geniş ictimaiyyətə çatdırılmasına xüsusi əhəmiyyət verirdi. O, Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin inkişaf yollarından birini məhz xor kollektivlərinin yaradılması və fəaliyyəti ilə əlaqələndirirdi. Bu baxımdan Azərbaycan Dövlət Konservatoriyası yarandığı ilk illərdə ali təhsil müəssisəsində xor kollektivinin təşkili və inkişafı məsələsi gündəmə gətirilir. 1926-cı il 27 noyabr tarixində keçirilən Xalq Maarif Komissarlığının Kollegiyasının iclasında müzakirə olunmuş və “*Təhsil müəssisələrində xor ifaçılığının təşkili məsələlərini inkişaf etdirmək, məktəblərin birinci və ikinci pillələrində musiqi və oxu üzrə tədris proqramlarını hazırlamaq*” (Abbasova və b.: 1972: 25) kimi bir qərar qəbul olunmuşdur. Həmin iclasda xor kollektivinin yaradılması məqsədilə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında təhsil alan gənclərin Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının orkestr və xoruna cəlb edilməsi təklifi də irəli sürülmüşdür. Bu təşəbbüsün uğurlu nəticələr verəcəyi şübhəsiz idi: gənc milli kadrlar peşəkar fəaliyyətə başlayacaq, teatrın xoru və orkestr kollektivi yeni ifaçılarla zənginləşəcək, genişlənib möhkəmlənəcəkdi. Lakin bir qədər sonra Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının nəzəriyyə və vokal şöbələrinin birgə keçirdikləri iclasda xor kollektivinin məhz ali təhsil ocağının nəzdində yaradılması qərara alınır. Ü.Hacıbəyli böyük həvəslə bu işə başlayaraq ilk dəfə Azərbaycanda 70 nəfərdən ibarət çoxsəsli xor kollektivini təşkil edir. Xor 1926-cı ilin sonu 1927-ci ilin əvvəllərində fəaliyyətə başlayır. Repertuar məsələsi də Üzeyir bəyi ciddi şəkildə düşündürürdü. Buna görə o, ilkin mərhələdə xor üçün repertuar hazırlayır, xalq mahnılarını yüksək peşəkarlıqla və zövqlə çoxsəsli xor üçün işləyir. Lakin 1930-cu illərdə mövcud olan ideoloji maneələr və tarixi çətinliklər səbəbindən böyük zəhmətlə yaradılmış bu xor kollektivinin fəaliyyəti dayandırılır. Buna baxmayaraq, bir qədər sonra Ü. Hacıbəyli 1936-cı ildə Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının tərkibində 100 nəfərdən ibarət yeni xor kollektivi yaratmaqla milli musiqi mədəniyyətinə töhfələr verməkdə davam edir.

Cahangir Cahangirov və Ramiz Mustafayevin xor musiqisinin inkişafındakı rolu

C. Cahangirov yaradıcılıq yolunun ilk mərhələsində məhz bu kollektivin üzvü kimi fəaliyyət göstərmişdir. Həmin illərdə o, yeni yazdığı vokal əsərlərini Ü.Hacıbəyliyə təqdim edir. Əsərləri yüksək qiymətləndirən Üzeyir bəy Cahangirovu daim diqqət və qayğı ilə əhatə edir. Onun məsləhəti ilə C.Cahangirov Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının bəstəkarlıq ixtisasına daxil olur, eyni zamanda Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında işə qəbul edilir. O, əvvəl xor kollektivinə, daha sonra Azərbaycan Televiziyası və Radiosunun Mahnı və Rəqs Ansamblına rəhbərlik edir və on beş il bu kollektivdə çalışır. Yaradıcılığa mahnı və xor musiqisi ilə başlayan C. Cahangirov rəhbərlik etdiyi kollektivin repertuarını daim zənginləşdirməyə çalışırdı. Müəllimi Ü.Hacıbəyli kimi o da xorun səslənmə imkanlarını genişləndirir, bir sıra müasirlərindən fərqli olaraq xalq mahnılarını çoxsəsli xor üçün işləyirdi. Onun *a cappella* xoru üçün işlədiyi "Gül baxçalar", "Gözəlim sənsən", "Gül açdı, bahar oldu", "Nargilə", "Aman kəklik", "Yar, neylədim sənə" və digər mahnıları zamanında geniş maraq doğururdu. Bundan əlavə, bəstəkar xalq çalğı alətlərinin müşayiəti ilə xor üçün səkkiz mahnıdan ibarət "Yaz gəldi" silsiləsini də yaratmışdır. Uzun illər xor kollektivinə rəhbərlik edən C.Cahangirov vokal-instrumental musiqinin incəliklərini dərindən mənimsəmiş, polifonik yazı texnikasının müxtəlif növlərindən yararlanaraq Azərbaycan xor sənətinin inkişafında mühüm rol oynayan çoxsaylı əsərlər ərsəyə gətirmişdir. "Füzuli", "Nəsimi", "Aşıq Alı", "Sabir", "Hüseyn Cavid-59", "Qələbənin 40 illiyi" kimi xor əsərləri bu sahədə dəyərli nümunələrdəndir. 1958-ci ildən xor kollektivinə rəhbərlik etməyə başlayan Ramiz Mustafayev 2008-ci ilə qədər onun fəaliyyətini uğurla davam etdirmişdir. O, Ü.Hacıbəyli və C.Cahangirov ənənələrinə sadiq qalaraq 250-yə yaxın xalq mahnı və təsnifini xor üçün işləmiş, eyni zamanda "Ana", "Hüseyn Cavid", "Nəriman Nərimanov", "Salatın", "Nizami", "Səməd Vurğun", "Kür-Abşeron" və digər xor əsərlərini yazmışdır. 2008-2021-ci illərdə xor kollektivinə Şəhla Ələkbərova rəhbərlik etmişdir.

2023-cü ilin noyabr ayında Cahangir Cahangirov adına xor kollektivinə bədii rəhbər vəzifəsinə əməkdar müəllim, sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, Prezident mükafatçısı Təranə Yusifova təyin olundu. O, fəaliyyətə başladığı ilk gündən qarşıya çıxan çətinlikləri peşəkarlıqla aradan qaldırdı. İlk növbədə xor kollektivinin tərkibinin yüksək keyfiyyətli tembrlərlə zənginləşməsi məsələsi ön plana çəkildi. Uzun illər Azərbaycan Milli Konservatoriyasının və Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin tələbə xorlarına rəhbərlik edən Təranə xanım bu sahədə böyük təcrübəyə malik idi. Müsabiqə yolu ilə istedadlı gəncləri kollektivə cəlb etməklə xorun ifa potensialı əhəmiyyətli dərəcədə artırmışdır.

Şəkil № 1. *Prezident mükafatçısı, Əməkdar müəllim, sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, Respublika və Beynəlxalq müsabiqələr laureatı, dosent Təranə Yusifova*

T.Yusifovanın rəhbərliyi ilə xor kollektivi təkcə təşkilati baxımdan deyil, həm də bədii səviyyəsinə görə yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuşdur. Bədii rəhbər tərəfindən repertuar məsələsinə xüsusi diqqət yetirilmiş, mədəni irsimizə olan hörmət və qayğıdan, onları yaşatmaq arzusundan irəli gələrək Azərbaycan bəstəkarlarının xor üçün yazdığı əsərlərdən, operalardakı xor nümunələrindən, xalq mahnılarının çoxsəsli işləmələrindən geniş surətdə istifadə edilmişdir. Eyni zamanda rəngarəng proqramların hazırlanmasında xarici bəstəkarların əsərlərindən də bəhrələnilib. Bununla yanaşı, müasir dinləyici zövqünə uyğun caz, estrada və populyar musiqi elementlərini özündə birləşdirən kompozisiyalar, müxtəlif xalqların musiqisinin sintezindən ibarət olan nümunələr də repertuara daxil edilib.

Gərgin məşqlərdən sonra xor kollektivi yeni tərkibdə 2024-cü ilin 9 aprelində İçərişəhər Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğunun Şirvanşahlar Sarayı Kompleksində ilk konsert çıxışını həyata keçirmiş və bununla da aktiv konsert fəaliyyətinə başlamışdır. Qısa müddət ərzində kollektiv Bakıda, respublikanın müxtəlif bölgələrində, hərbi hissələrdə, eləcə də beynəlxalq festivallarda çıxış etmişdir. Xor kollektivi 2024-cü ilin may ayında Beynəlxalq Muğam Mərkəzində böyük bəstəkarımız C.Cahangirovun xatirəsinə həsr olunan “Ver sözə ehya” adlı maraqlı konsert proqramı ilə çıxış etmişdir. Burada C.Cahangirovun, həm də başqa Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərindən ibarət ma-

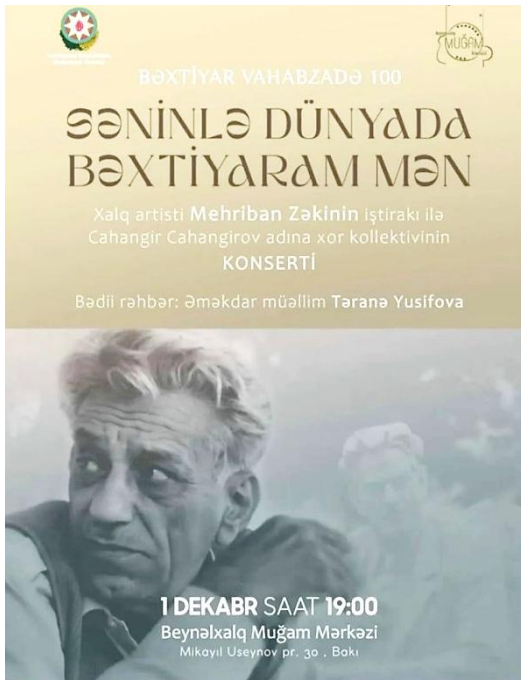

Şəkil № 2. *“Ver sözə ehya” adlı konsertin afişası*

raqlı kompozisiyalar nəinki xor kollektivinin repertuarını dolğunlaşdırmış, eyni zamanda T.Yusifova bu əsərləri yenidən xor üçün işləyərək C.Cahangirov musiqisinin, eləcə də bir sıra bəstəkarların əsərlərindəki çoxlaylı səs qatının zənginliyini dinləyicilərə göstərməyə müvəffəq olmuşdur.

T.Yusifovanın rəhbərlik etdiyi xor kollektivinin fəaliyyəti olduqca maraqlı və təqdirəlayiq konsert proqramları ilə zəngindir. Kollektivin səmərəli və məhsuldar çalışmalarının bünövrəsində birmənalı olaraq əzm, iradə və sənətə olan sonsuz sevgi və məhəbbət hisləri dayanır. 2025-ci ilin fevral ayında xor kollektivi estrada və caz musiqisindən ibarət olan "Məhəbbət çırağı" adlı konsert proqramı ilə çıxış etmiş, daha sonra mart ayında xalq mahnılarının işləmələrindən ibarət "Novruz çələngi", iyun ayında isə Şəkidə "İpək yolu XIV Beynəlxalq Musiqi Festivalı" çərçivəsində maraqlı konsert proqramı ilə musiqisevərlərin görüşünə gəlmişdi. Kollektivin çıxışları sırasında xüsusilə H.Cavidin xatirəsinə ithaf edilmiş "Yalnız mədəniyyət" adlı layihə qeyd edilməlidir. Həmin musiqili tamaşada xor kollektivinin üzvləri Azərbaycan Respublikasının Xalq artistləri Eyyub Yaqubov, Mehriban Zəki və başqaları ilə səhnəni aktyor və ifaçı qismində bölüşmüşdür.

2025-ci ildə Prezident İlham Əliyevin Üzeyir Hacıbəylinin 140 illik yubileyinin keçirilməsi ilə bağlı verdiyi sərəncama uyğun olaraq, Cahangir Cahangirov adına xor kollektivi fevral ayından dekabra kimi ölkənin müxtəlif regionlarında silsilə solo konsert proqramları ilə çıxış etmişdir. Proqramların əsasını Ü.Hacıbəylinin "Leyli və Məcnun" muğam operası, "O olmasın, bu olsun", "Arşın mal alan" operettalarından xor və digər səhnələr və bəstəkarın xor üçün işlədiyi xalq mahnıları təşkil etmişdir. Xüsusilə belə solo konsertlərdə xor nümunələri ilə zəngin olan "Leyli və Məcnun" muğam operası əsasında hazırlanmış kompozisiya diqqəti cəlb etmişdir. Həmin kompozisiyanı təşkil edən xor nümunələri süjet xətti üzrə qurularaq əsərin ideya və məzmununu dinləyiciyə daha aydın şəkildə çatdırmışdır. Eyni zamanda Leyli və Məcnunun əbədi məhəbbəti təkcə xorun ifa etdiyi nümunələr ilə deyil, həmçinin pantomim səhnə (Oqtay

Şəkil № 3. *"Sənin lə dünyada bəxtiyaram mən" adlı konsertin afişası*

Kazımov və Ayla Əliyeva) vasitəsilə də ifadə edilmişdir.

Xor kollektivi işini davam etdirib yeni ideyalar axtarışında olaraq bu dəfə musiqisevərləri Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin səhnəsində yeni konsert proqramı ilə salamladı. 2025-ci ilin dekabr ayının 1-də keçirilən “Səninlə dünyada bəxtiyaram mən” adlı konsert proqramı dahi şairimiz, Azərbaycan ədəbiyyatının formalaşmasında və inkişafında mühüm rol oynamış, fəlsəfi düşüncəli, vətənpərvərlik və yüksək insani hissləri əsərlərində ifadə edən Xalq şairi, Azərbaycan Dövlət Mükafatı laureatı Bəxtiyar Vahabzadənin anadan olmasının 100 illik yubileyinə həsr olunmuşdu. Konsertdə Azərbaycan bəstəkarlarının Vahabzadənin şeirlərinə yazdıqları mahnılar, xor əsərləri, eləcə də xalq musiqi nümunələri də ifa edilmişdir. Qeyd edək ki, konsertdə xorun ifa etdiyi əsərləri pianoçu, Əməkdar artist Nərgiz Əliyeva müşayiət etmişdir. Bəzi musiqi nümunələrinin ifasında isə xalq çalğı alətləri – tar (Səxavət Məmmədov), kamança (Mahir Quliyev), balaban (Hüseyn Ələkbərli), nağara (Yusif Rüstəmov), sazın (Röyal Heydərli) müşayiətindən istifadə olunmuşdu.

Konsert öz quruluşu baxımından digərlərindən fərqləndiyi üçün böyük maraq doğurmuşdur. O, musiqi-poeziya formatında təşkil edilmişdi. Səhnədə konsert boyu xor kollektivi ilə yanaşı, Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti Mehriban Zəki də iştirak edirdi. O, konsertin aparıcısı olmaqla yanaşı, şairin müxtəlif mövzulu şeirlərinin qiraətçisi kimi səhnədə yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirirdi. Konsert boyu musiqi və poeziya daim növbələşərək qiraət olunan şeirlər musiqi ilə mövzu, fikir və ideya baxımından vəhdət təşkil etmiş, eyni zamanda biri digərini tamamlayırdı. Konsertdə ifa olunan musiqi və şeir nümunələrinin mövzu və fikir başlanğıcı böyük əhəmiyyət kəsb edirdi. Ana Vətən, Vətənə sədaqət və vətənpərvərlik mövzuları xor kollektivinin hazırladığı konsert proqramının əsasında durdu. Hər bir yaradıcı insan, şair və ya bəstəkar öz fəaliyyətində bu mövzulara müraciət edir, Vətənə olan sonsuz sevgisini və məhəbbətini yazdığı müxtəlif mövzulu əsərlərində tərənnüm edir. Dahi Üzeyir bəydən başlayaraq bu günədək vətən mövzusuna həsr olunan əsərlərin yazılması ənənəsi davam olunur. Azərbaycan bəstəkarları yaradıcılıqlarında bu mövzulara geniş yer ayırır, vətəninə sədaqət və dövlətinə inam hissini aydın şəkildə ifadə edirlər. Vətənpərvərlik mövzusu elə konsertin başlanğıcında E. Sabitoğlunun “Azərbaycan”, Ş. Axundovanın “Bu torpağa bağlıyam” mahnılarının xorun ifasında səslənməsi ilə öz ifadəsini tapmışdır. Eyni zamanda həmin fikir və ideyalar konsert proqramının yekununda da əks olundu. Konsertin sonunda dostluq və qardaşlıq hisslərini tərənnüm edən C.Quliyevin “Bir millət, iki dövlət”, Vətənə ehtiram hissini ifadə edən A.Əlizadənin “Ana torpaq” adlı xor əsəri səsləndirildi.

B.Vahabzadənin insanın nəcib və gözəl hisslərini, duyğularını əks etdirən şeirlərinə yazılmış lirik xarakterli mahnılar da konsert proqramında özünə yer almışdır. Həmin mahnıların böyük qismi kollektivin bədii rəhbəri Təranə xanım tərəfindən xor üçün işlənib. Bu sırada X.Mirzəzadənin “Yadındamı”, E.İbra-

himovanın "Gecələr bulaq başı", R.Mirişlinin "Sənin vüqarın mənəm", E.Sabitoğlunun "Dayan zaman dayan", O. Kazıminin "Sən güldən də gözəlsən", Əhsən Dadaşovun çox təsirli "Şur" rənginə yazılmış "Biri sənsən, biri mən" (Rəhmanlı, 2016: 28), həmçinin gənc bəstəkar, Azərbaycan Milli Konservatoriyasının magistr pilləsində təhsil alan Lalə Əhmədovanın "Sevdim, sevildim" mahnıları dinləyicilərə təqdim olundu. Konsertdə xor kollektivinin solisti, muğam müsabiqəsinin qalibi Rəvan Qaçayev tərəfindən instrumental trionun müşayiəti ilə şairin sözlərinə "Şur" muğamı da təqdim olundu. Konsert proqramı ifaçılıq baxımından da uğurla həll olunmuşdu. R.Mustafayevin "Qara gözlər", "Gülüm yoxdur", "Dodaqda gəz" kimi xor üçün yazılmış əsərləri kollektivin bütün heyəti tərəfindən səsləndirildi. Bununla yanaşı, bir sıra nümunələr kollektivin istedadlı solistləri Elmin İbrahimov, Zeynəb Nəcəfova, Rəvan Qaçayev, Pərvin Səfərov, Aydan Tağıyeva, Məhəmməd İsmayıl Orucov, Xəyal Qasımov və başqalarının ifasında solo və ya ansambl (duet, terset, kvartet) şəklində təqdim edildi. Bu ifalarda xor və solist partiyaları növbələşərək bir-birini tamamlamış, bəzi hallarda xor fon rolunu oynayaraq müşayiətedici xarakter daşımışdır. Proqrama daxil olan bəzi nümunələr isə xorun iştirakı olmadan solo və ya ansambl şəklində səsləndirildi.

Azərbaycan bəstəkarlarının mahnılarından ibarət olan xorun növbəti konserti isə 2026-cı il yanvar ayının 16-da keçiriidi. Bu konsert sanki noyabr konsertinin davamı − ikinci bölməsi təsiri bağışlamışdır. Konsert proqramının əsasını T.Yusifova tərəfindən çoxsəsli xor üçün böyük zövqlə işlənmiş, müasir ruhlu dinləyicinin tələblərinə cavab verən mahnı nümunələri təşkil etmişdir. Belə ki, sevilən bəstəkarlarımız – F.Əmirov, Z.Bağırov, T.Quliyev, N.Əliverdibəyov, H.Xanməmmədov, O.Kazımi, R.Mirişli, P.Bülbüloğlu, E.Sabitoğlu, M.Əhmədovanın mahnıları konsert axşamında səslənmişdir. Konsertin proqramı "Sən güldən də gözəlsən" başlığı altında dinləyicilərə təqdim olunmuşdu. Bu ad Oqtay Kazıminin Bəxtiyar Vahabzadənin sözlərinə yazdığı mahnılardan birinə məxsusdur. Həmin mahnı xorun dekabr ayındakı solo konsertində səslənmiş, səhnə təqdimatı ilə müşayiət olunmuş və tamaşaçı rəğbətini qazanmışdır. Məhz əldə olunan bu uğurla əlaqədar olaraq yanvar ayının konsertinə həmin mahnının adı verildi. Beləliklə, hər iki konsertin ərsəyə gəlməsində Bəxtiyar Vahabzadə poeziyası, xüsusilə onun lirikası təkanverici amil olmuşdur.

Qeyd etdiyimiz kimi, hər iki konsert Azərbaycan bəstəkarlarının əsərləri əsasında hazırlanmışdı. Əgər birinci konsertin ədəbi əsasını ancaq B.Vahabzadə poeziyası təşkil etmişdirsə, növbəti solo konsertdə Azərbaycanın müxtəlif şairlərinin (M.Müşfiq, Ə.Cəmil, İ.Səfərli, M.Araz, Ə.Əlibəyli, N.Xəzri, T.Elçin, F.Qoca, V.Səmədoğlu, B.Vəziroğlu) poeziyasının təsiri altında bəstələnmiş fərqli mahnı çələngi təqdim olundu. Bu mahnı çələngində yenə də lirik və məhəbbət ovqatlı mahnılar üstünlük təşkil etmişdir. Konsertdə "Gözünə qurban", "Zərif gülüşlüm", "Könlüm sənindir", "Dayan zaman", "Çiçək tapa bilmədim" və s. kimi mahnılar səsləndi. Bununla yanaşı proqramda doğma yurdumuza, torpağımıza, diyarımıza

olan sonsuz məhəbbəti ifadə edən “Ay Xəzər”, “Bu diyarım”, “Könül gülür”, “Azərbaycan dünyam mənim”, “Uca dağlar” kimi mahnılar da yer almışdır.

İkinci konsertdə xorun ifa etdiyi əsərlərin böyük əksəriyyəti fortepianonun müşayiəti ilə səsləndi. Bu müşayiəti peşəkar pianoçu Nərgiz Əliyeva və istedadlı caz ifaçısı Arif Ağayev həyata keçirmiş, onların incə və zövqlü ifası əsərlərin bədii təsir gücünü daha da artırmışdır. Konsert proqramında yalnız bir əsər fərqli instrumental tərkibdə təqdim olunmuşdur. Həmin nümunə tanınmış ud ifaçısı İdris Hüseynovun müşayiəti ilə səslənmiş və bu seçim proqramın ümumi musiqi palitrasına yeni çalar, qeyri-adi ab-hava qatmışdır. Söhbət Qalib Məmmədovun B.Vahabzadənin sözlərinə bəstələdiyi “Sənsizlik” adlı həzin və dərin lirikası ilə seçilən mahnıdan gedir. Əsər muğam müsabiqəsinin qalibi Rəvan Qaçayevin ifasında dinləyicilərə təqdim olunaraq xüsusi maraq və rəğbətlə qarşılanmışdır.

Şəkil № 4. *Təranə Yusifova və Cahangir Cahangirov adına Xor Kollektivi*

B.Vahabzadənin poetik irsinə müraciət edilərək yazılmış bir neçə musiqi nümunəsinin bu gecənin konsert proqramında da yer alması keçirilən konsertlər arasında ideya-bədii vəhdəti aydın şəkildə nümayiş etdirir. Bu yanaşma proqramın konseptual bütövlüyünü təmin etməklə yanaşı, konsertlər silsiləsi arasında məzmun baxımından əlaqəni daha da möhkəmləndirmişdir. Bununla belə, Q.Məmmədovun “Sənsizlik” adlı mahnısı məhz bu konsert gecəsində ilk dəfə

səsləndirilərək gecənin ən yadda qalan məqamlarından birinə çevrildi. Son iki konsertin əlaqəsi və bir-birilə bağlılığını ifadə edən ən mühüm cəhət isə Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti Mehriban Zəkinin iştirakı və maraqlı səhnə çıxışı ilə bağlıdır. Birinci konsertdə şairin poeziyasından nümunələr təkcə ifa olunan musiqi əsərləri vasitəsilə deyil, həm də Xalq artistimizin qiraət etdiyi şeirlər vasitəsilə dinləyiciyə çatdırılmışdır. Növbəti konsertdə isə o, musiqi axşamının ümumi əhval-ruhiyyəsinə uyğun olaraq mahnılar arasında fikir əlaqəliliyi yaratmış, eyni zamanda bir mövzudan digərinə keçidi ustalıqla təmin etmişdir. Beləliklə, hər iki konsertdə ədəbi başlanğıc ilə musiqi vəhdət təşkil edərək ümumi fikir və əhval-ruhiyyə ətrafında birləşmişdir.

Nəticə: Aparılan araşdırma göstərir ki, Cahangir Cahangirov adına xor Azərbaycan professional xor sənətinin inkişafında mühüm yer tutur. Kollektiv öz fəaliyyətini Ü.Hacıbəylinin ənənələri əsasında quraraq Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin inkişafına mühüm töhfələr vermişdir. Kollektiv son illərdə fəaliyyətinin yeni mərhələsinə qədəm qoymuşdur. Cahangir Cahangirov adına xor kollektivi zəngin tarixi irsə malik olmaqla yanaşı, bu gün də Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin inkişafında və təbliğində mühüm rol oynayır. Kollektivin fəaliyyəti milli musiqi irsinin qorunması, yaşadılması və gələcək nəsillərə ötürülməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

ƏDƏBİYYAT:

1. Bayramova, X. Üzeyir Hacıbəylinin kantataları. // “Konservatoriya” jurnalı, 2010, № 2, s. 17-25.
2. Rəhmanlı, Ə. Nağıyev, E. Müğənnilərin yetişib püxtələşməsində Əhsən Dadaşovun rolu. // “Konservatoriya” jurnalı, 2016, № 2 (32), s. 24-30.
3. Quliyeva, L. Cahangir Cahangirov. Bakı: Şərq-Qərb, 2014,108 s.
4. Азербайджанская Государственная Консерватория имени Узеира Гаджибекова (1921-1971). Сост. Э.Абасова, Д. Данилов, Л.Карагичева К.Сафаралиева. Баку: Азернешр, 1972, 214 с.
5. Кафарова, З. Рамиз Мустафаев. Баку: Ишыг, 1979, 28 с.

Saytoqrafiya:

6. Məmmədova, A. Təranə Əbülfəz qızı Yusifovanın həyatı bir dirijor çubuğunun ritmində keçən, milli musiqi irsinə sonsuz sevgi ilə yoğrulmuş, həm sənət, həm də təhsil sahəsində misilsiz uğurlarla zəngin bir ömür nəğməsidir. / Yeniewstv24. 2015, 14 oktyabr. URL:https://yeninewstv24.az/t%C9%99ran%C9%99-ebulf%C9%99z-qizi-yusifovanin-h%C9%99yati-bir-dirijor-cubugunun-ritmind%C9%99-kec%C9%99n-milli-musiqi-irsin%C9%99-sonsuz-sevgi-il%C9%99-yogrulmus-h%C9%99m-s%C9%99n%C9%99t-h%C9%99m/
7. Nəzərova. G. Təranə Yusifova: Cahangir Cahangirov adına Xor 90 illik yubileyinə hazırlaşır. / Azertag. 2026, 6 yanvar. URL:https://azertag.az/xeber/terane_yusifova_cahangir_cahangirov_adina_xor_90_illik_yubileyine_hazirlasir-3953939

8. Arazbarı - A Capella | Rəsmi audio / Youtube rəqəmsal platforması. 2026, 31 yanvar. URL:https://www.youtube.com/watch?v=URm2PX2H_n0
9. What a wonderful world - Cahangir Cahangirov adına xor | Konsert / Youtube rəqəmsal platforması. 2026, 7 yanvar. URL:https://www.youtube.com/watch?v=wfqH0lbw44M&list=RDwfqH0lbw44M&start_radio=1
10. Səninlədir Yolumuz - Cahangir Cahangirov adına xor | Rəsmi musiqi / Youtube rəqəmsal platforması. 2025, 23 dekabr. URL:https://www.youtube.com/watch?v=ODmdBNGDMVI&list=RDODmdBNGDMVI&start_radio=1
11. “Blåmann” - “Süsən Sünbül” A capella / Youtube rəqəmsal platforması. 2025, 17 dekabr. URL:https://www.youtube.com/watch?v=-Jz4uLfQMjw&list=RD-Jz4uLfQMjw&start_radio=1
12. Yollar - Cahangir Cahangirov adına xor | Konsert / Youtube rəqəmsal platforması. 2025, 27 oktyabr. URL:https://www.youtube.com/watch?v=xuOKzHp14LI&list=RDxuOKzHp14LI&start_radio=1
13. Cahangir Cahangirov adına xor - Arşın mal alan dan qızların xoru / Youtube rəqəmsal platforması. 2025, 2 oktyabr. URL:https://www.youtube.com/watch?v=qX2Qb88lvGE&list=RDqX2Qb88lvGE&start_radio=1